

ПЕРЕДМОВА

Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» забезпечує здійснення інтегрованого підходу до навчально-виховної роботи з дітьми. Вона конкретизує зміст завдань комплексного характеру, запропонованих у новій редакції «Базового компонента дошкільної освіти в Україні». Передбачені програмою знання оптимальні для дітей дошкільного віку незалежно від місця їхнього проживання.

Матеріал програми розподілено за роками життя дошкільника, що відповідає сучасним реаліям дошкільної освіти. Така структура зручна для вихователів і сприяє підвищенню якості їхньої роботи.

Успіх освітнього процесу за будь-якою програмою залежить від того, як складено його план, чи всі аспекти розвитку, виховання й навчання дітей у ньому враховані, чи зручно ним користуватися. Грамотно складений план — це надійний путівник у реалізації поставлених програмою завдань.

Планування навчально-виховного процесу організованого характеру робить діяльність вихователя цілеспрямованою та результативною, визначає конкретні завдання, зміст, форми і методи роботи з дітьми.

Розгорнуте перспективне планування складено за блочно-тематичним принципом, оскільки він базується на інтегрованому підході до організації життедіяльності дітей, забезпечує змістову цілісність, системність, послідовність, ускладнення та повторення програмного матеріалу протягом тематичного тижня.

План подано у вигляді сітки на один тематичний тиждень. Він є основою для складання календарного плану, в якому конкретизуються види, форми, методи та прийоми роботи з дітьми. Матеріал поділено за розділами програми з урахуванням різних видів діяльності: ігрової, розумової, рухової, трудової, образотворчої.

У розділі «Зростаємо дужими» для реалізації основних завдань збереження та зміщення здоров'я дитини, виховання фізичної культури подано теми фронтальних занять, які проводяться двічі на тиждень, та дібрано рухливі ігри й фізичні вправи, які треба проводити під час денної прогулянки.

Запропонований матеріал із розділу «Дитина у довкіллі» допоможе сформувати в дитини елементарні уявлення про світ речей, предметів, іграшок, побут та життя людей, сприятиме початковому становленню вмінь діяти потрібним чином.

Важливе значення для повноцінного розвитку дитини має своєчасне засвоєння мови, всього багатства її виражальних і змістових засобів. Зміст цієї роботи розкрито в розділі «Мова рідна, слово рідне». Окремо виділено розділ «Навчаємось елементів грамоти». На заняттях із цього розділу діти вчаться робити повний звуковий аналіз слів, знайомляться зі складом слова, наголосом, літерами (буквами), в них формується вміння будувати звукові та складові схеми, усвідомлено читати прямі й обернені склади, прості слова, речення. Завдання з розділу «Мова рідна, слово рідне» також реалізуються на заняттях з інших розділів програми «Дитина» та в повсякденному житті.

Незаперечним джерелом мовленневого розвитку дітей дошкільного віку є художня література, що позитивно впливає на всі структурні рівні мовлення, збагачує емоційну сферу, сприяє моральному вихованню юного покоління. Зміст роботи з художньо-

мовленнєвої діяльності представлено в розділі «Художня література», який охоплює ознайомлення дітей з усною народною творчістю та авторськими художніми творами, театралізовану діяльність (ігри-драматизації, інсценування) за їхнім змістом, ознайомлення дітей із книжками. Зважаючи на методичні рекомендації до програми, заняття з цього розділу бажано проводити з підгрупами. На розсуд вихователів їх можна проводити як у першій, так і в другій половині дня.

Використовувати художні твори в різних формах роботи протягом дня (на заняттях з інших розділів програми, під час режимних процесів, на прогулянці, під час спостережень) доцільно та необхідно, але в цих випадках художній твір відіграє роль лише засобу посилення інтересу.

У розділі «Граючись зростаємо» дібрано різні види ігор (дидактичні, рухливі, творчі), під час яких діти закріплюють набуті знання, привчаються до спільних дій, набувають умінь товаришувати, дружити.

Своєчасно ввести дитину у світ рідної природи, виховати любов до неї, пізнавальний інтерес до її явищ, закласти основи екологічного виховання допоможе планомірна робота з розділу «Віконечко у природу». У цьому розділі визначено систему доступних дітям певного віку цілісних уявлень про природне оточення, пізнавальні дії (практичні, сенсорні, дослідницькі) та види діяльності, що їх опановують діти. Запланований матеріал допоможе:

- навчити дітей спостерігати за природним довкіллям, піклуватися про нього, емоційно сприймати та оцінювати його об'єкти і явища;
- навчити розповідати, запитувати, передавати враження в розповідях, імпровізаціях, малюнках;
- сформувати здатність співпереживати природі, виховувати потребу її оберігати, захищати від бездумного або шкідливого втручання.

Важливе значення для розвитку пізнавальної активності має формування початкових математичних уявлень, які допоможуть дитині орієнтуватися в кількісних, просторових і часових відношеннях. Ця робота запланована в розділі «Математична скарбничка». У системі навчально-виховної роботи з математичним змістом особливе місце посідають інтегровані заняття, на яких математика поєднується з конструюванням, ліпленим, аплікацією, фізичними вправами, спостереженнями за природою тощо. окремі заняття з цього розділу також бажано проводити підгрупами.

Під час реалізації програмних завдань основною метою вихователя має бути не тільки кількість поданих математичних фактів, які вивчають діти (множини, величини, розміщення в просторі, форми), а й формування основних видів пізнавальної діяльності — практичної, сенсорної, розумової, за допомогою якої усвідомлюються й узагальнюються різноманітні математичні уявлення.

Долучити дитину до краси і гармонії, до світу мистецтва, пробудити її творчі здібності її бажання займатися різними видами художньої діяльності — надзвичайно важливе виховне завдання. У цьому допоможе матеріал, запланований у розділі «Чарівні фарби і талановиті пальчики», у якому поєднано всі види образотворчої діяльності (малювання, ліплення, аплікація). За програмою «Дитина» заняття з цього розділу рекомендовано проводити в камерній обстановці, розташувавши столи так, щоб діти сиділи разом із вихователем, тобто щоб він був не над дітьми, а поруч. Тому такі заняття теж доцільно проводити в підгруповій формі.

Тематика занять тісно пов'язана з сезонними явищами природи, улюбленими творами художньої літератури, працею людей, традиційними святами, визначними подіями. Умовою ефективності художнього виховання є доречне поєднання художнього слова, музики й образотворчої діяльності, їхній взаємний вплив, взаємне збагачення.

У розділі «Привчаемось працювати» матеріал розподілено за видами праці: праця в природі, господарсько-побутова та художня праця. Для дітей дошкільного віку трудові завдання, по-перше, корисні у виховному плані, адже формують відповідні моральні навички (берегти і підтримувати чистоту, порядок, допомагати, долати труднощі, радіти успіхам, доводити розпочате до кінця), а по друге — надзвичайно цікаві, бо дають змогу самостійно творити. Під час художньої праці діти виготовляють іграшки-саморобки, атрибути, ялинкові прикраси, різні сувеніри. У них удосконалюються навички роботи з різними видами паперу, природним матеріалом, поролоном. Діти отримують елементарні знання про роботу з тканиною та голкою (пришивання гудзиків та вішалки до рушничка).

Роботу за розділом «Музична скарбничка» організовує музичний керівник за окремим планом.

Згідно з методичними рекомендаціями до програми «Дитина» щодо неперевантаження дітей організованими формами діяльності заняття поділені на фронтальні, підгрупові й індивідуальні. Фронтальні заняття бажано проводити в першій половині дня, підгрупові, на розсуд вихователя, в першій або другій половині, а індивідуальні — протягом усього дня. У плані обов'язкові підгрупові заняття виділені словом «Тема».

У посібнику також дібрано допоміжний практичний матеріал: рухливі й дидактичні ігри, художні твори та роздатковий матеріал на розвиток дрібної моторики й підготовки руки до письма для індивідуальної роботи з дітьми.

Для зручності проведення індивідуальних занять до посібника додається компакт-диск із художніми творами та роздатковим матеріалом.

Відповідно до цього перспективного плану автори С. М. Ванжа та Т. І. Ожимова розробили посібник «Організація та проведення прогулянок», який допоможе вихователям змістово організувати dennу прогулянку.

На допомогу вихователям у посібнику подано додатковий Матеріал: рухливі та дидактичні ігри, художні твори та завдання для індивідуальної роботи на розвиток логічного мислення і дрібної моторики.

Окрім того, CD, що додається до посібника, містить корисні матеріали з різних видів діяльності дошкільнят.

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня	Теми тижня Розділи програми	I тиждень. Тема тижня: «Мама лагідна моя»	II тиждень. Тема тижня: «Взаємини в родині»
		ФРОНТАЛЬНІ	

Понеділок	Зростаємо дужими	Тема: «Веселий атракціон»	Тема: «Поспішаємо до бабусі»
	Дитина у довкіллі	Тема: «Роздуми про маму»	Тема: «У колі своєї сім'ї»
Вівторок	Музична скарб- ничка	За планом музичного керів- ника	За планом музичного керівника
	Мова рідна, слово рідне (зв'язне мов- лення)	Тема: «Моя мама найдо- рожча, наймиліша в світі» (складання розповіді за планом вихователя)	Тема: «Як я допомагаю мамі» (складання розповіді з власного досвіду)»
Середа	Зростаємо дужими	Тема: «Аеробіка для мами»	Тема: «Веселі помічники»
	Математична скарбничка	Тема: «Розв'язування за- дач. Величина предметів»	Тема: «Число і цифра 8. Піраміда»
Четвер	Музична скарб- ничка	За планом музичного керівника	За планом музичного керівника
	Мова рідна, слово рідне (на- вчаємось еле- ментів грамоти)	Тема: «Звук [е], буква Е е»	Тема: «Звук [и], буква Н н»
П'ятниця	Віконечко у природу	Тема: «Перша квіточка вес- ни»	Тема: «Українському роду нема переводу»

ПІДГРУПОВІ			
Понеділок	Художня літе- ратура	Тема: вивчення вірша Н. Забіли «Мамине свято»	Тема: переказ казки М. Пляцковського «Бурулька»

НА БЕРЕЗЕНЬ

ІІІ тиждень. Тема тижня: «У люстерько подивлюсь — сам собі я усміхнусь»	ІV тиждень. Тема тижня: «Ми всі такі різні»	V тиждень. Тема тижня: «Я зростаю обережним»
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Спритні, сміливі та дужкі — тому що зі спортом ми дружим»	Тема: «Дружба — велика сила»	Тема: «Малючки-здоров'ячки»
Тема: «Я і мої права»	Тема: «Ми схожі — ми різні»	Тема: «Врятай себе сам»
За планом музичного керівника	За планом музичного керівника	За планом музичного керівника
Тема: «Смішний випадок із власного життя» (складання розповіді з власного досвіду)	Тема: «Мій найкращий друг» (складання описової розповіді)	Тема: «Що таке добре, що таке погано» (складання розповіді за серією картин)
Тема: «Спорт — це здоров'я»	Тема: «Ми дружно живемо, всі як одна сім'я»	Тема: «Якщо друзі разом — веселіш пригоди»
Тема: «Число і цифра 8. Лічба предметів»	Тема: «Розв'язування задач. Орієнтування у просторі»	Тема: «Число і цифра 9. Утворення числа 9»
За планом музичного керівника	За планом музичного керівника	За планом музичного керівника
Тема: «Звук [i], буква І і»	Тема: «Звук [л], буква Л л. Читання прямих і обернених складів»	Тема: «Звук [в], буква В в. Звуковий аналіз»
Тема: «Імена та народні свята»	Тема: «Від доброго слова людина здоровਾ»	Тема: «Азбука безпеки спілкування з тваринами»
ЗАНЯТТЯ		
Тема: обговорення вірша Г. Могильницької «Бабуся — на радість»	Тема: переказ оповідання М. Коцюбинського «Івасик та Тарасик»	Тема: переказ оповідання В. Осєєвої «Погано»

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
РІЧНИЙ БЛОЧНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН РОЗВИВАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	6
РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ	7
ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН НА БЕРЕЗЕНЬ	9
КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ (ранкова та пробудження)	12
Розгорнутий перспективний план за темою «Мама лагідна моя»	15
Розгорнутий перспективний план за темою «Взаємини в родині»	18
Розгорнутий перспективний план за темою «У люстерько подивлюсь — сам собі я усміхнусь»	22
Розгорнутий перспективний план за темою «Ми всі такі різні»	26
Розгорнутий перспективний план за темою «Я зростаю обережним»	30
Рухливі ігри	34
Дидактичні ігри	45
Художні твори	54
ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН НА КВІТЕНЬ	73
КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ (ранкова та пробудження)	76
Розгорнутий перспективний план за темою «Наша планета Земля»	78
Розгорнутий перспективний план за темою «Подорож у космос»	83
Розгорнутий перспективний план за темою «Свято Великодня»	86
Розгорнутий перспективний план за темою «Весняний передзвін»	90
Рухливі ігри	94
Дидактичні ігри	105
Художні твори	111
ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН НА ТРАВЕНЬ	121
КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ (ранкова та пробудження)	124
Розгорнутий перспективний план за темою «Друзі наші менші»	126
Розгорнутий перспективний план за темою «Ательє з пошиття одягу» (праця людей у сфері обслуговування)	130
Розгорнутий перспективний план за темою «Пошта» (праця людей у сфері зв'язку)	135
Розгорнутий перспективний план за темою «Скоро я піду до школи»	139
Рухливі ігри	142
Дидактичні ігри	154
Художні твори	161
ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКИ	168
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДUALНОЇ РОБОТИ НА РОЗВИТОК ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА ДРІБНОЇ МОТОРИКИ	175